

ਪੰਜਾਬ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਰੰਗ ਅਨੇਕ
ਜਿੱਥੇ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਪੰਜ ਨਦੀਆਂ
ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਨੇਕ
ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ
ਰੰਗ ਹੈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ
ਅਨਾਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ
ਲੋਕ ਨਾਚ ਹਨ ਭੰਗੜਾ, ਗਿੱਧਾ
ਜਿਸ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ
ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ ਕੰਮ
ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਬਿਸਮਾਦ ਕੌਰ
ਸੱਤਵੀਂ ਸੀ

ਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਵੀਂ-ਬੀ)

ਪੰਜ ਕਕਾਰ

ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਉਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਨ 1699 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਖਸ਼ੇ। ਇਹ ਦਾਤ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਧਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਹਨ: ਕੇਸ, ਕੜਾ, ਕੰਘਾ, ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ ਕਛਹਿਰਾ।

ਕੇਸ: ਕੇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਟਵਾਉਣਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੇ ਦਾਤ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਲੰਮੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੰਘਾ: ਕੰਘਾ ਤਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਘਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾਨ: ਕਿਰਪਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਸਵੈ-ਅਭਿਆਨ, ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੜਾ: ਕੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਉਹ ਦਾਤ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਕੰਮ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਛਹਿਰਾ: ਕਛਹਿਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਕਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਮਨਾਵਾਂ, ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਮ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਤੇ ਸੰਜਮਤਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਅਨਮੋਲ ਕੌਰ

ਸੱਤਵੀਂ ਏ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਨਾ ਹੋ ਏਨਾਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਇਹਨਾਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਤੋਂ,
ਕੱਲ ਕੁਝ ਨੀ ਰਹਿਣਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲ,
ਜਾ ਰੋੜਦੇ ਪਾਣੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ
ਫਿਰ ਰੋਈਂ ਜਾਈਂ ਜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ,
ਉਗਾ ਧੁੰਮਾਂ ਹੁਣ ਧਰਤੀ ਚ,
ਫਿਰ ਦੱਸ ਕਿੰਨੇ ਸਾਹ ਬਚਣਗੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ,
ਨਾ ਬਣ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲਚੀ,
ਜਾ ਪੁੱਛ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ,
ਦੱਸ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਵੇਰਾ ਦੇਖੇਗਾ,
ਹੈ ਕੋਈ ਹੱਲ ਇਹਦਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲ,
ਤੂੰ ਦੱਸ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇਗਾ,
ਕਦ ਤੱਕ ਤੂੰ ਆਪੇ ਤੋਂ ਹਾਰੇਗਾ,
ਹੋ ਜਾ ਸਤੁੰਸਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚ,
ਕਦ ਤੱਕ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰੇਗਾ,
ਸਭ ਨੂੰ ਨਈਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਇੰਨੀਆਂ,
ਦੱਸ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਰੇਗਾ,
ਵੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਾਇਰ ਬਣੇਗਾ,
ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਹਰਨ ਕਰੇਗਾ,
ਅੱਜ ਕਰ ਲੈ ਦਿਲ ਆਈਆਂ ਤੂੰ,
ਫੇਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੱਲ ਦੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਦਾ
ਤੂੰ.....ਤੂੰ ਆਪ ਮਰਨ ਕਰੇਗਾ।

- ਕਬੀਰ ਨੰਦਾ (ਦਸਵੀਂ-ਡੀ)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਂਦ

ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜ+ਆਬ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜ ਦਰਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਰਿਆ (ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਆਸ) ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਈ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਖੇਤਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੱਦਾਖ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੇਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 75% ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਅਰਥ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਇਆ। 1966 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।

ਪਰ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਹੈ, ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਹੈ,

ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ, ਤਿੰਜਣ, ਗਿੱਧੇ ਤਾਂ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ,

ਪਰ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਹੈ,

ਏ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਰਹੇ,

ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਹੈ।

ਅਰਮਾਨ

ਸੱਤਵੀਂ ਏ

ਹਰਨੂਰ ਸਿੰਘ (ਚੌਥੀ-ਏ)

ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ

ਚੇਤ	ਵੈਸਾਖ	ਜੇਠ	ਹਾੜ
ਸਾਵਣ	ਭਾਦੋਂ	ਅੱਸੂ	ਕੱਤਕ
ਮੱਘਰ	ਪੋਹ	ਮਾਘ	ਫੱਗਣ
ਮੁੰਗੜ	ਚੁੰੜ	ਮੁੰਗੜ	ਚੁੰੜ

ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਨਾਂ

ਚੇਤ ਮਹੀਨਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਕਣਕੀ ਸੋਨਾ ਮੁੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਵਿਸਾਖ ਵਿਸਾਖੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਦਾਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ।
ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਲੂਆਂ ਦਾ, ਪਾਣੀ ਸੁੱਕਦਾ ਖੂਹਾਂ ਦਾ,
ਹਾੜ ਮਨੀਹਾ ਤੱਪਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਸਾਵਣ ਬੱਦਲ ਵਰ੍ਹਦੇ ਨੇ, ਅੰਬਰ ਕੋਏ ਰਸਦੇ ਨੇ,
ਭਾਦੋਂ ਧੁੱਪਾਂ ਕਹਿਰ ਦੀਆਂ, ਝੜੀਆਂ ਕਈ-ਕਈ ਪਹਿਰ ਦੀਆਂ।
ਅੱਸੂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ, ਨਾ ਗਰਮੀ, ਨਾ ਪਾਲਾ ਹੈ,
ਕੱਤਕ ਵੰਡੇ ਚਾਨਣੀਆਂ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿ ਮਾਨਣੀਆਂ।
ਮੱਘਰ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਟ ਸਵੈਟਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ,
ਪੋਹ ਵਿੱਚ ਪਾਲਾ ਖੇਸੀ ਦਾ, ਧੂਣੀਆਂ ਲਾ-ਲਾ ਸੇਕੀ ਦਾ।

ਮਨਰੀਤ ਕੌਰ
ਸੱਤਵੀਂ ਏ

ਇਹ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ
ਇਹ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਇਹ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ
ਇੱਥੇ ਯੋਧੇ ਵੀ ਜੰਮੇ, ਫਕੀਰ ਵੀ ਹੋਏ।
ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਗੁੰਨੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਖੋਏ।
ਇਹ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ, ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਹਾਣੀ।
ਇਹ ਸਾਂਝਾਂ ਹੈ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ।
ਇਹ ਹੱਦਾਂ ਸਰਹੱਦਾਂ, ਕਦੀ ਤੋੜ ਨਾ ਸਕੀਆਂ।
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ, ਮੋੜ ਨਾ ਸਕੀਆਂ।
ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਇੱਕ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ ਰਹਿਣਾ।
ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ।
ਸਾਨੂੰ ਗੁੜਤੀ ਏ ਨਾਨਕ ਦੀ, ਤੇ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ਪਿਆਰ।
ਹਿੱਕਾਂ ਤੇ ਸਹਿਦੇ ਹਾਂ, ਮੰਨਦੇ ਨੀ ਹਾਰ।

- ਖੁਸ਼ਨੂਰ ਕੌਰ

ਦੋਸਤੀ

ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਧਾਗਾ
ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕੱਚਾ।
ਸੋਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ,
ਤੇ ਜੰਜੀਰ ਨਾਲੋਂ ਪੱਕਾ।
ਬਚਪਨ ਦੇ ਜੋ ਨਿੱਘੇ ਸਾਥੀ,
ਯਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿੰਦੇ।
ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਦੋਸਤ ਬਣਦੇ,
ਸਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ।
ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,
ਕਈ ਰਾਹੀਂ ਨਵੇਂ ਨਵੇਲੇ।
ਹਰ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਕਾਬਿਲ,
ਪਾਉਂਦੇ ਕਈ ਝਮੇਲੇ।
ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ,
ਪਰਖੋ ਫਿਰ ਪਾਓ ਤੁਸੀਂ ਯਾਰੀ।
ਦੋਸਤ ਜਿਹਾ ਨਾ ਜਗ ਤੇ ਕੋਈ,
ਕਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ।

ਇਸ਼ਾਨ

ਤਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਚੌਥੀ-ਡੀ)

ਸਾਨਵੀ ਭੱਟ (ਚੌਥੀ-ਏ)

ਉਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਤੀਜੀ-ਡੀ)

ਅਮਿਤ ਸਿੰਘ (ਚੌਥੀ-ਏ)

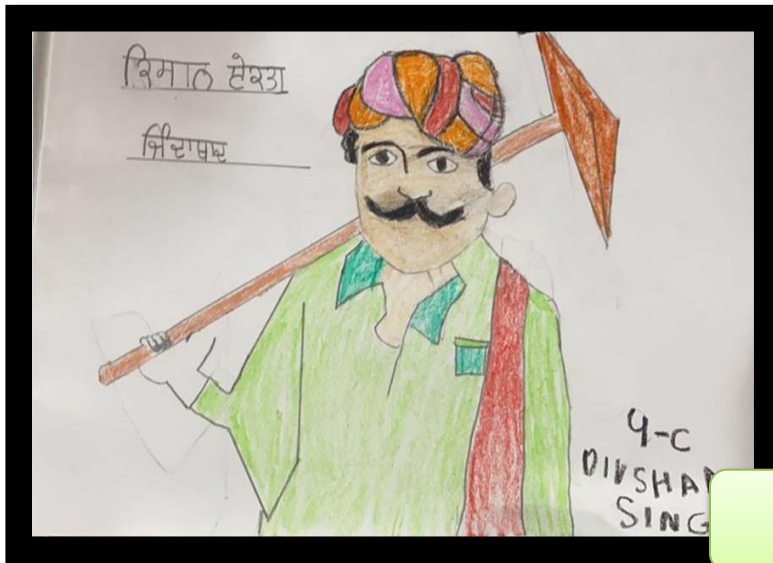
ਨਵਿਆ (ਚੌਥੀ-ਏ)

ਸਾਨਵੀ ਨਰਾਇਣ (ਤੀਜੀ-ਸੀ)

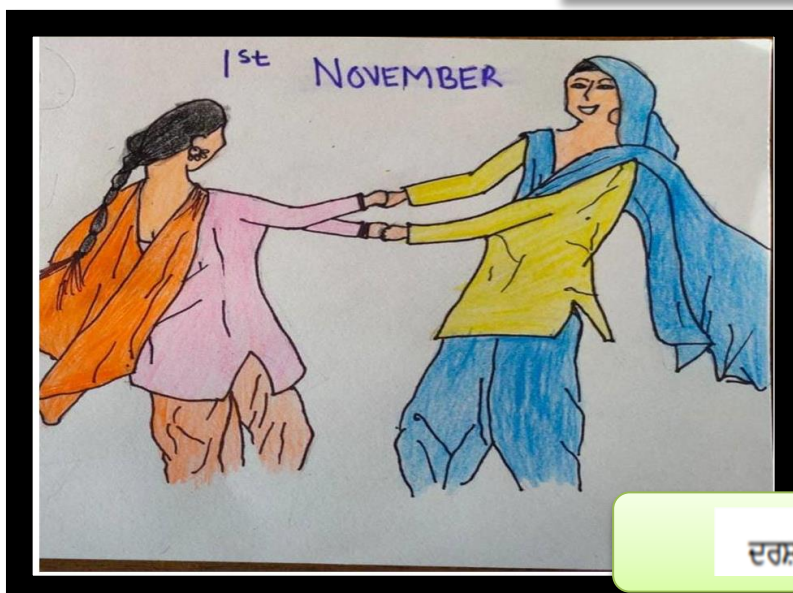
ਸਮਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਤੀਜੀ-ਏ)

ਦਿਵਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ (ਚੌਥੀ-ਸੀ)

ਅਸ਼ਵਿਕਾ ((ਚੌਥੀ-ਸੀ)

ਦਰਸ਼ (ਛੇਵੀਂ-ਡੀ)

ਰੋਹੀਨ ਗੋਇਲ(ਪੰਜਵੀਂ-ਬੀ)

ਇਹਦਾ ਰੰਗ ਸੰਪੂਰੀ ਏ, ਇਹ ਗੋਰੀ ਚਿੱਟੀ ਏ,
ਇਹਨੂੰ ਮੈਲੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਏ।

ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ, ਯੋਧਿਆਂ-ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਿਥੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਨਲੂਏ ਵਰਗੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਪਾਸ਼ ਵਰਗੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਹੱਲਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਭਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਦਾ ਜੂਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਿੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹਾਦਰੀ, ਅਣਖ ਅਤੇ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆ ਅਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਉਪਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ, ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਰੋਸਾ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਸ਼ਸਤਰ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੱਧਤਾ, ਕੌਮਾਤਰੀ ਪਰਿਪੇਖ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਆਦਿ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ।

-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਲਰਨਿੰਗ ਪਾਥਸ ਸਕੂਲ ਮੋਹਾਲੀ।